

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 362/2010-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. apríla 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti M. G., C., zastúpeného advokátom JUDr. J. E., B., P. G., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. R. U., B., a K. G., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., B. B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. G., P. G. a K. G. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000 konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. G. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. P. G. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. K. G. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť M. G. trovy právneho zastúpenia v sume 305,85 € (slovom tristopäť eur a osemdesiatpäť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. E., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť P. G. trovy právneho zastúpenia v sume 305,85 € (slovom tristopäť eur a osemdesiatpäť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. U., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť K. G. trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. Š., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. PLs. ÚS 7/2010 z 22. septembra 2010 a uznesením sp. zn. PLs. ÚS 8/2010 z 22. septembra 2010 spojil na spoločné konanie s'ťažnosti M. G., C. (ďalej len „s'ťažovateľ v I. rade“), P. G.,

Ž. (ďalej len „sťažovateľ v II. rade“), a K. G., Ž. (ďalej len „sťažovateľ v III. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 6725/2010, v ktorých namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000.

Zo sťažností sťažovateľov vyplýva, že 25. februára 2000 podala prokurátorka Krajskej prokuratúry v Prešove (ďalej len „krajská prokuratúra“) obžalobu na sťažovateľov a S. H. pre trestný čin vydierania v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 235 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona a na obžalovaného sťažovateľa v II. rade aj pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona.

Sťažovatelia následne v sťažnostiach chronologicky opísali priebeh konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 T 27/2000, predovšetkým procesné úkony uskutočnené okresným súdom v predmetnej veci. Dĺžku trvania uvedeného konania, ktoré ani po jedenástich rokoch nie je právoplatne skončené, podľa sťažovateľov nemožno považovať za primeranú. Vo vzťahu k najzávažnejším obdobiam nečinnosti okresného súdu v predmetnom konaní sťažovatelia poukázali predovšetkým na obdobie troch rokov, počas ktorých okresný súd doručoval svoj rozsudok z 19. decembra 2000, trvajúce od vydania tohto rozsudku až do 6. februára 2003, keď bol spis v uvedenej veci predložený Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Okresný súd začal pritom úkony súvisiace s doručovaním rozsudku z 19. decembra 2000 vykonávať až deväť mesiacov od jeho vyhlásenia. Krajský súd v uvedenej veci rozhodol uznesením z 21. augusta 2003 a vrátil vec okresnému súdu (spis bol okresnému súdu doručený 10. októbra 2003), ktorý hlavné pojednávanie nariadil na 9. november 2004, t. j. až po viac ako roku od vrátenia spisu.

Okresný súd hlavné pojednávanie uskutočnené 20. januára 2005 odročil na neurčito pre účely zistenia pobytu sťažovateľa v I. rade (resp. vyžiadania správy z Psychiatrickej liečebne v K., či sa v nej sťažovateľ v I. rade nachádza). Napriek tomu, že okresný súd

odpoveď od Psychiatrickej liečebne v K. dostal už 3. februára 2005, ďalší procesný úkon v konaní smerujúci k zisteniu pobytu sťažovateľa v I. rade vykonal až 3. apríla 2006 (vydal príkaz na zatknutie sťažovateľa v I. rade, ktorý bol neprítomný už na hlavnom pojednávaní konanom 9. novembra 2004). Od tejto doby okresný súd v predmetnej veci napriek tomu, že mu priebežne chodili správy o zistenom pobyte sťažovateľa v I. rade, nekonal viac ako päť rokov (s výnimkou vykonania procesných úkonov súvisiacich so zabezpečením obhajoby a vyžiadania správ od príslušných úradov týkajúcich sa povesti obžalovaných 27. októbra 2010) a hlavné pojednávanie v predmetnej veci nariadil až na 18. január 2010.

Okresnému súdu v predmetnej veci nič nebránilo, aby príkaz na zatknutie sťažovateľa v I. rade vydal už skôr, prípadne aby vykonal pojednávanie v neprítomnosti sťažovateľa v I. rade, ktorý vzhľadom na rozsudok z 19. decembra 2000, ktorým bol oslobodený spod obžaloby, nemal dôvod sa zámerne ukrývať. Zo správ policajných orgánov doručených okresnému súdu napokon vyplýva známa adresa sťažovateľa v I. rade, na ktorú mu však predvolania neboli doručované.

Po právnej stránke predmetná vec podľa sťažovateľov nie je zložitá. Správanie sťažovateľov nebolo dôvodom predĺženia uvedeného konania a v žiadnom prípade priet'ahy vzniknuté v predmetnom konaní nemožno pripočítať na ich ťarchu.

Vo vzťahu k využitiu účinného prostriedku nápravy – sťažnosti na priet'ahy v konaní predsedovi okresného súdu – sťažovatelia uviedli, že ho nepovažovali „za účinný prostriedok dosiahnutia nápravy trestného konania“, pretože by podľa nich „nezabezpečil nápravu tak, ako si to vyžaduje porušenie tohto práva“, a jeho podaním by došlo len k opätovnému predĺženiu porušovania nimi označených práv. V tejto súvislosti sťažovatelia poukázali na to, že okresný súd v predmetnej veci nekonal napriek výzvam doručeným mu z Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len „okresná prokuratúra“) 6. marca 2006 a z krajskej prokuratúry 4. apríla 2006, v ktorých žiadali o nariadenie hlavného pojednávania, prípadne oznámenie, prečo takýto postup nie je možný. Okresný súd na uvedené výzvy vôbec nereagoval a hlavné pojednávanie nariadil až na 18. január 2010.

Do dňa spísania sťažností sťažovateľov predmetná vec nebola právoplatne skončená a podľa nich porušovanie nimi označených práv v uvedenom konaní i naďalej trvá.

Nekonaním okresného súdu v období trvajúcim viac ako päť rokov, ako aj jeho neefektívnym postupom došlo v tomto konaní k prietahom „*takej intenzity a závažnosti a rozsahu, že ich nemožno kvalifikovať inak ako zbytočné prietahy*“. V dôsledku uvedeného postupu okresného súdu v predmetnom konaní došlo podľa sťažovateľov k porušeniu ich v sťažnostiach označených práv.

Na základe uvedeného sťažovateľa požiadali, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000 došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby v tomto konaní konal bez zbytočných prietahov, priznal každému z nich primerané finančné zadosťučinenie v sume 33 194 €, ako aj náhradu trov konania.

Ústavnému súdu bola 19. novembra 2010 doručená odpoveď okresného súdu na výzvu, v ktorej sa k podanej sťažnosti vyjadril prostredníctvom svojho podpredsedu. Podpredseda okresného súdu v odpovedi okrem iného uviedol: „*Vzhľadom na skutočnosť, že JUDr. B. T., ktorý vo veci konal v predmetnom období na tunajšom súde už nepracuje, a rovnako ani sudkyňa, ktorej bola po jeho odchode vec pridelená dňa 8. 10. 2009, nevieme sa vyjadriť k dôvodom, ktoré spôsobili namietanú dĺžku predmetného konania. Dňa 12. 10. 2010 bola vec pridelená do senátu JUDr. B. K., ktorá však nie ešte s obsahom spisu oboznámená, vzhľadom na veľké množstvo vecí, ktoré boli pridelené do jej senátu uvedeného dňa po odchode JUDr. H. na súd vyššieho stupňa.*“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosti v tejto veci pôvodne prijal na ďalšie konanie uznesením z 21. októbra 2010 I. senát ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová a Peter Brňák (sudcovia). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2011 účinného od 1. marca 2011 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Milan Ľalík (sudca). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Zo sťažností, z ich príloh, vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 T 27/2000:

- 25. februára 2000 bola okresnému súdu doručená z krajskej prokuratúry obžaloba smerujúca proti sťažovateľom a S. H.,

- 30. júna 2000 predseda senátu požiadal Ústav na výkon väzby P. (ďalej len „ústav na výkon väzby“) o eskortu sťažovateľa v I. a II. rade na hlavné pojednávanie,

- 10. júla 2000 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. júl 2000 na účely opätovného predvolania neprítomných obžalovaných (sťažovateľ a v III. rade a S. H.), ako aj viacerých svedkov, ktorí sa nedostavili, avšak doručenie predvolania u týchto osôb nebolo vykázané,

- 18. júla 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené pre účely predvolania navrhnutých svedkov na 5. september 2000,

- 5. septembra 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené na 10. október 2000 pre účely predvolania svedkov (sťažovateľ v III. rade a S. H. požiadali o vykonanie ďalšieho dokazovania bez ich prítomnosti),

- 10. októbra 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené na 14. november 2000 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľov v I. a III. rade (podaním z 10. októbra 2000 označeným ako „čestné prehlásenie“ doručeným okresnému súdu o 9.29 h sťažovateľ

v I. rade požiadal, aby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo v jeho neprítomnosti z dôvodu jeho PN),

- 14. novembra 2000 bolo opätovne hlavné pojednávanie odročené na 19. december 2000 z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, pričom sťažovateľ v II. rade sa ospravedlnil telefonicky (následne aj písomne) s tým, že je PN a prosí o určenie nového termínu pojednávania (neprítomní všetci obžalovaní),

- 29. novembra 2000 advokát JUDr. J. O. oznámil, že ukončil zastupovanie sťažovateľa v I. rade,

- 19. decembra 2000 okresný súd vykonal pojednávanie v súlade s § 202 ods. 2 písm. a) a b) Trestného poriadku aj v neprítomnosti sťažovateľa v III. rade a S. H., rozhodol rozsudkom č. k. 1 T 27/00-411 a obvinených spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodil (predvolanie na pojednávanie neprevzali S. H. a sťažovateľ v I. rade),

- rozsudok z 19. decembra 2000 bol doručený 22. augusta 2001 sťažovateľovi v II. rade, 23. augusta 2001 sťažovateľovi v III. rade, 22. augusta 2001 S. H., 21. augusta 2001 okresnej prokuratúre,

- rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000 bol doručený 17. decembra 2002 sťažovateľovi v I. rade [19. novembra 2001 bolo doručené okresnému súdu podanie z 15. novembra 2001, ktorým Obvodné oddelenie Policajného zboru v Ž. („OO PZ Ž.“) odpovedalo na jeho žiadosť, že sťažovateľ v I. rade sa na uvedenej adrese nezdržiava a mal by sa prechodne zdržiavať na adrese... Z. Dňa 10. decembra 2001 sa okresnému súdu vrátila obálka s poznámkou odst'ahovaný na S., bez udania presnej adresy, 8. januára 2002 bol daný pokyn súdnej kancelárii na zaslanie výziev na účely zistenia pobytu sťažovateľa v I. rade (odpovede doručené do 15. februára 2002, avšak pokusy o zistenie pobytu sťažovateľa v I. rade skončili neúspešne), 8. novembra 2002 bol daný pokyn súdnej kancelárii opätovne požiadať o zistenie pobytu sťažovateľa v I. rade na OO PZ Ž. a Obvodnom oddelení Policajného zboru vo Z. (ďalej len „OO PZ Z.“), 13. decembra 2002 bola okresnému súdu doručená odpoveď OO PZ Z., z obsahu ktorej vyplýva, že sťažovateľ v I. rade má hlásený trvalý pobyt na adrese C., K., 27. decembra 2002 bolo okresnému súdu doručené podanie Obvodného oddelenia Policajného zboru v K. (ďalej len „OO PZ K.“), v ktorom mu bolo oznámené, že sťažovateľ v I. rade zásielku na uvedenej adrese 17. decembra 2002 osobne prevzal)],

- 23. augusta 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie okresnej prokuratúry proti rozsudku z 19. decembra 2001, ktoré nahlásila už podaním z 22. augusta 2001 a ktoré bolo doplnené, pokiaľ ide o dôvody podaním doručeným okresnému súdu 31. augusta 2001,
- 6. februára 2003 okresný súd predložil spis v uvedenej veci na rozhodnutie o podanom odvolaní krajskému súdu,
- 17. marca 2003 bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) doručený návrh predsedu senátu krajského súdu na jeho vylúčenie podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku,
- 2. apríla 2003 najvyšší súd na neverejnom zasadnutí rozhodol uznesením sp. zn. Ndt 27/03 o vylúčení predsedu senátu krajského súdu, pričom predmetné rozhodnutie bolo doručené krajskému súdu 10. apríla 2003,
- 21. augusta 2003 krajský súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000 v celom rozsahu z dôvodov podľa § 258 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (rozhodnutie krajského súdu č. k. 3 To 8/03-462 bolo okresnému súdu doručené 10. októbra 2003),
- 20. septembra 2004 bol daný pokyn súdnej kancelárii zaslať stranám predvolanie na hlavné pojednávanie nariadené na 9. november 2004 spolu s uznesením krajského súdu z 21. augusta 2003,
- 5. novembra 2004 bolo okresnému súdu doručené podanie S. H., ktorý sa ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní pre pracovnú zaneprázdnenosť, s vyslovením súhlasu s konaním pojednávania v jeho neprítomnosti,
- 27. septembra 2004 a 1. októbra 2004 boli vrátené obe zásielky s predvolaním na pojednávanie a uznesením krajského súdu od sťažovateľa v I. rade nedoručené z adresy C.,
- 22. októbra 2004 bol daný pokyn súdnej kancelárii zistiť miesto pobytu sťažovateľa v I. rade,
- 9. novembra 2004 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. január 2005 z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, ktorí sa ospravedlnili, a z dôvodu zisťovania, či je sťažovateľ v I. rade umiestnený v psychiatrickom zariadení a či jeho zdravotný stav umožňuje plnohodnotnú účasť na hlavnom pojednávaní (správu mal podať sťažovateľ v III. rade),

- 8. novembra 2004 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o trvalom pobyte sťažovateľa v I. rade (C.),
- 20. januára 2005 bolo hlavné pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu opätovného vyžiadania správy z Psychiatrickej liečebne v K., či sa sťažovateľ v I. rade u nich nachádza,
- 3. februára 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď z Psychiatrickej liečebne v K.,
- 31. marca 2006 bol daný pokyn súdnej kancelárii zistiť miesto pobytu sťažovateľa v I. rade prostredníctvom OO PZ K.,
- 4. apríla 2006 krajská prokuratúra listom z 28. marca 2006 doručeným okresnému súdu 4. apríla 2006 požiadala o nariadenie hlavného pojednávania, resp. o oznámenie, čo takýto postup neumožňuje,
- 24. apríla 2006 bolo okresnému súdu doručené oznámenie OO PZ K. s tým, že miesto pobytu sťažovateľa v I. rade nebolo známe,
- 6. marca 2006 bol okresnému súdu doručený list okresnej prokuratúry, ktorým žiadala o nariadenie hlavného pojednávania, resp. o oznámenie, čo takýto postup neumožňuje,
- 30. mája 2006 rozhodol okresný súd uzneseniami o vrátení peňažných záruk a vydal príkaz na zatknutie sťažovateľa v I. rade,
- 31. mája 2006 bol daný pokyn súdnej kancelárii doručiť príkaz na zatknutie Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Ž. (ďalej len „OR PZ Ž.“) a vypracovať uznesenia o vrátení peňažnej záruky za S. H. a za sťažovateľa v III. rade,
- 13. júna 2006 OR PZ Ž. oznámilo okresnému súdu, že jeho príkaz na zatknutie odstúpilo Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Z. (ďalej len „OR PZ“) z dôvodu jeho miestnej príslušnosti na vybavenie príkazu na zatknutie,
- 24. júla 2006 OR PZ Z. oznámilo okresnému súdu, že sťažovateľ v I. rade bol zatknutý v Brne na základe príkazu na zatknutie Mestského súdu v B. sp. zn. 5 T 204/2005 z 22. júna 2006 vydaného z dôvodu spáchania trestného činu neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 249 ods. 1 Trestného zákona Českej republiky,

- 26. júla 2006 bol daný pokyn súdnej kancelárii zaslať žiadosť Obvodnému oddeleniu Policajného zboru B. o zaslanie správy (faxom aj písomne), či bol sťažovateľ v I. rade vzatý do väzby, a ak áno, kedy a kým,

- 14. augusta 2006 bola okresnému súdu doručená odpoveď Polície Českej republiky, Mestského riaditeľstva B., v ktorej oznámili, že sťažovateľ v I. rade sa na území Českej republiky nenachádza vo väzbe ani vo výkone trestu,

- 18. augusta 2006 bolo okresnému súdu doručené oznámenie OR PZ Z., z obsahu ktorého vyplýva, že 26. mája 2006 im Národná ústredňa INTERPOL Bratislava oznámila, že 30. mája 2006 bol sťažovateľ v I. rade odovzdaný orgánom slovenskej polície na hraničnom prechode Břeclav Brodské a následne bol odvezený do Ústavu na výkonu trestu odňatia slobody B., odkiaľ bol 1. júna 2006 prepustený na slobodu, zároveň bolo okresnému súdu oznámené, že sa toho času má nachádzať v Českej republike vo výkone väzby, preto na jeho predvedenie musí okresný súd vydať medzinárodný zatýkací rozkaz,

- 6. marca 2008 bolo okresnému súdu doručené oznámenie z 3. marca 2008, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ v I. rade sa toho času zdržiava a riadne preberá poštu na adrese O..., opätovne bol okresný súd upozornený, že menovaného možno predviesť len na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, a zároveň bola okresnému súdu spolu s oznámením predložená zápisnica o výsluchu sťažovateľa v I. rade z 27. februára 2008, podľa ktorej zákonný sudca mal od neho všetky kontaktné údaje vrátane telefónneho čísla,

- 10. septembra 2008 bolo okresnému súdu doručené oznámenie od OR PZ Z., z obsahu ktorého vyplýva, že sťažovateľ v I. rade sa nachádza v zahraničí, a teda nemôže byť predvedený na základe príkazu na zatknutie, ale iba na základe európskeho zatýkacieho rozkazu [v prílohe správa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) o pobyte sťažovateľa v I. rade, adresa pobytu, telefonické spojenie aj email],

- 9. marca 2009 bola okresnému súdu doručená správa OR PZ Z., z ktorej vyplýva, že z Národnej ústredne SIERNE Českej republiky bola ministerstvu vnútra zaslaná informácia, že sťažovateľ v I. rade sa 27. februára 2009 dostavil na políciu v O., kde uviedol adresu svojho pobytu v Českej republike..,

- 11. mája 2009 bolo okresnému súdu doručené oznámenie OR PZ Z., v prílohe ktorého mu zaslali správu Národnej ústredne SIRENE Českej republiky, z ktorej vyplývajú rovnaké kontaktné údaje sťažovateľa v I. rade ako v správe doručenej 9. marca 2009 (v tejto

správe od ministerstva vnútra sa zároveň uvádza, že ide v poradí o štvrtú lokalizáciu na území Českej republiky a je v tomto prípade potrebné zvážiť, či nie je vhodné požiadať o vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu),

- 22. septembra 2009 bolo okresnému súdu doručené oznámenie OR PZ Z. zo 14. septembra 2009, v prílohe ktorého mu bola predložená ďalšia správa od Národnej ústredne SIRENE Českej republiky o osobe sťažovateľa v I. rade (identické kontaktné údaje ako v predchádzajúcej správe a taktiež požiadavka na zváženie vydania európskeho zatýkacieho rozkazu),

- 7. októbra 2009 bol vydaný dodatok k opatreniu predsedu okresného súdu o pridelení trestnej veci sp. zn. 1 T 27/00 na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. M. H. z dôvodu vzdania sa funkcie sudcu JUDr. S. T.,

- 8. októbra 2009 bolo okresnému súdu doručené oznámenie OR PZ Z. s identickým obsahom ako oznámenie z 22. septembra 2009,

- 15. októbra 2009 bol daný pokyn súdnej kancelárii vykonať procesné úkony spojené s nariadením hlavného pojednávania na 18. január 2010 (doručené sťažovateľovi v I. rade 2. novembra 2009),

- 12 novembra 2009 okresný súd vydal príkaz na zrušenie príkazu na zatknutie sťažovateľa v I. rade,

- 16. novembra 2009 bola okresnému súdu doručená ďalšia správa od OR PZ Z. týkajúca sa miesta pobytu sťažovateľa v I. rade (identické kontaktné údaje),

- 20. novembra 2009 bola okresnému súdu doručená správa Mesta Ž. z 13. novembra 2009 o povesti obžalovaných – sťažovateľa v II. rade a sťažovateľa v III. rade,

- 7. decembra 2009 bol spísaný úradný záznam, z ktorého vyplýva, že svedok V. V. sa ospravedlnil prostredníctvom manželky z neúčasti na nariadenom pojednávaní, pretože sa dlhodobo zdržiava pracovne v Anglicku,

- 18. januára 2010 sa S. H. prostredníctvom svojej advokátky JUDr. G. R. ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní a požiadal okresný súd o zmenu termínu hlavného pojednávania z dôvodu nedostatku času advokátky na prípravu obhajoby od jej prevzatia,

- 18. januára 2010 bolo okresným súdom hlavné pojednávanie odročené na 22. marec 2010 z dôvodu neprítomnosti svedkov, obvinených, ich zástupcov aj jedného člena senátu,

- 3. marca 2010 bol opatrením okresného súdu sťažovateľovi v II. rade ustanovený obhajca,
- 9. marca 2010 bola okresnému súdu doručená žiadosť advokáta sťažovateľa v III. rade o odročenie nariadeného hlavného pojednávania na iný termín z dôvodu kolízie pojednávani s inou trestnou vecou na Okresnom súde Žiar nad Hronom,
- 11. marca 2010 bol daný pokyn súdnej kancelárii vyzvať advokáta na predloženie dokladu, kedy prevzal predvolanie od Okresného súdu Žiar nad Hronom, a zároveň bolo nariadené pojednávanie na 3. máj 2010,
- 9. apríla 2010 bola okresnému súdu doručená žiadosť advokátky JUDr. G. R. (S. H.) o zrušenie nariadeného hlavného pojednávania z dôvodu naplánovanej dovolenky v uvedenom čase,
- 13. apríla 2010 bolo okresnému súdu doručené oznámenie JUDr. A. N. o aktuálnom mieste pobytu sťažovateľa v I. rade v Českej republike,
- 16. apríla 2010 bol daný pokyn súdnej kancelárii zrušiť nariadené hlavné pojednávanie a nariadiť nové na 26. máj 2010, zaslať výzvu advokátke na predloženie dokladu o dovolenke mimo územia Slovenskej republiky a zároveň ustanoviť obžalovaným sťažovateľom v II. rade a III. rade i S. H. náhradných obhajcov,
- 25. mája 2010 bol okresným súdom spísaný úradný záznam, z obsahu ktorého vyplýva, že obžalovaný sťažovateľ v II. rade ospravedlnil svoju neúčast' na nariadenom hlavnom pojednávaní z dôvodu PN,
- 26. mája 2010 bolo okresným súdom hlavné pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti obvinených (okrem S. H.), obhajcov, ako aj náhradného obhajcu na 23. jún 2010,
- 7. júna 2010 JUDr. G. R. požiadala o zmenu nariadeného termínu hlavného pojednávania z dôvodu pobytu S. H. na naplánovanej dovolenke,
- 10. júna 2010 bol daný pokyn súdnej kancelárii oznámiť advokátke JUDr. G. R., že hlavné pojednávanie nie je možné odročiť, obžalovaným boli ustanovení náhradní obhajcovia, a teda sú splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania,
- 21. júna 2010 sťažovateľ v I. rade požiadal o vykonanie hlavného pojednávania nariadeného na 23. jún 2010 aj v jeho neprítomnosti (predložený na pojednávaní),

- 23. júna 2010 bolo okresným súdom hlavné pojednávanie odročené na 2. august 2010,
- 1. júla 2010 bola okresnému súdu doručená správa od Obvodného oddelenia Policajného zboru v P., podľa ktorej sa im zásielku svedkovi E. L. nepodarilo doručiť,
- 30. júla 2010 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie S. H. z neúčasti na hlavnom pojednávaní nariadenom na 2. august 2010 z dôvodu práceneschopnosti, ktoré predložila jeho advokátka JUDr. G. R.,
- 2. augusta 2010 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. august 2010 (obhajca sťažovateľa v I. rade na ňom predložil ospravedlnenie svojej neúčasti a súhlas s vykonaním hlavného pojednávania aj v jeho neprítomnosti) pre účely predvolania neprítomných obžalovaných, svedkov, poškodených a ustanovenia znalca,
- 31. augusta 2010 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí obžalovaní a poškodení, ktoré následne okresný súd odročil na 6. september 2010 a 20. september 2010 pre účely predvolania svedkov na vypočutie,
- 3. septembra 2010 bolo okresnému súdu doručené podanie JUDr. J. R., ktorým ospravedlnil svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní 6. septembra 2010 a zároveň dal súhlas na vykonanie pojednávania aj v jeho neprítomnosti,
- 6. septembra 2010 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely predvolania svedkov a znalca, ktorí sa na pojednávanie nedostavili.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa

právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

Ústavný súd si pri výklade „základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

A. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citelného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03). Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je konanie o obžalobe sťažovateľov pre trestný čin vydierania v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 235 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona a na obžalovaného sťažovateľa v II. rade aj pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona. Ústavný súd nezistil, že by predĺženie tohto konania bolo spôsobené právnou alebo skutkovou zložitou tejto veci. Dĺžka tohto konania bola podľa ústavného súdu poznačená predovšetkým postupom okresného súdu v tejto veci.

B. Pri hodnotení správania sťažovateľov ústavný súd zistil, že predovšetkým správanie sťažovateľa v I. rade taktiež nezanedbateľnou mierou prispelo k predĺženiu konania v tejto veci. O uvedenej skutočnosti svedčí fakt, že sťažovateľovi v I. rade sa na adresu miesta jeho pobytu opakovane nepodarilo okresnému súdu doručiť predvolanie na hlavné pojednávanie 19. decembra 2000. Následne po vydaní rozsudku z 19. decembra 2000 okresný súd vyvinul veľké úsilie trvajúce takmer jeden rok, cieľom ktorého bolo zistiť miesto pobytu sťažovateľa (vykonal viaceré pokusy doručiť sťažovateľovi v I. rade písomnosti týkajúce sa predmetného konania na všetky dovtedy okresnému súdu známe adresy, opakovane zisťoval bydlisko sťažovateľa v I. rade prostredníctvom Centrálnej evidencie pobytu obyvateľov Banská Bystrica neskôr Registra obyvateľov Slovenskej republiky, zrealizoval opakovane pokusy o doručenie písomností prostredníctvom policajných orgánov, či zisťoval miesto pobytu sťažovateľa v I. rade aj u orgánov samosprávy). Rozsudok z 19. decembra 2000 bol napokon sťažovateľovi v I. rade doručený prostredníctvom policajných orgánov až 17. decembra 2002. Taktiež v rámci ďalšieho priebehu konania sťažovateľ v I. rade neposkytol okresnému súdu dostatočnú súčinnosť, keď hlavné pojednávanie konané 9. novembra 2004 muselo byť okresným súdom odročené z dôvodu jeho neprítomnosti, keďže sa opäť zdržiaval na neznámom mieste a predvolanie naň mu nebolo možné doručiť.

Zo spisu v tejto veci vyplýva, že sťažovatelia v II. a III. rade sa opakovane ospravedlnili z neúčasti na nariadených hlavných pojednávaniach, avšak pred okresným súdom vyhlásili, že súhlasia s uskutočnením ďalšieho dokazovania v predmetnom konaní aj v ich neprítomnosti. V správaní sťažovateľov v II. a III. rade však ústavný súd nezistil také nedostatky, ktoré by mohli výraznou mierou ovplyvniť celkovú dĺžku uvedeného konania.

C. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

1. Podľa zistenia ústavného súdu bolo konanie v predmetnej veci poznačené viacerými obdobiami nečinnosti okresného súdu. V tejto súvislosti možno poukázať na skutočnosť, že rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000 bol stranám v konaní

doručovaný až v auguste 2001, t. j. po viac ako šiestich mesiacoch od jeho vydania. Procesné úkony, ktorých účelom bolo doručiť rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000 sťažovateľovi v I. rade, začal okresný súd vykonávať až 31. októbra 2001, t. j. po viac ako 10 mesiacoch od jeho vydania. Nečinnosťou okresného súdu bolo poznačené aj obdobie trvajúce viac ako 13 mesiacov od 3. februára 2005, keď okresný súd zistil, že sa sťažovateľ v I. rade nenachádzal v Psychiatrickej liečebni v K., až do 31. marca 2006, keď okresný súd pristúpil k vydaniu pokynu na zistenie aktuálneho pobytu sťažovateľa v I. rade. Žiadne procesné úkony okresný súd nevykonával ani v období trvajúcom viac ako 3 roky a 2 mesiace, t. j. od 18. augusta 2006, keď mu bolo doručené oznámenie o mieste pobytu sťažovateľa v I. rade, až do 15. októbra 2009, keď boli okresným súdom vykonané prvotné úkony súvisiace s nariadením hlavného pojednávania. Nečinnosť okresného súdu v už označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočný prieťah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa zistenia ústavného súdu bolo okrem uvedených období nečinnosti preskúmané konanie poznačené aj neefektívnou činnosťou okresného súdu súvisiacou predovšetkým s jeho nedôsledným postupom pri vydaní rozsudku z 19. decembra 2000, ktorý bol následne v rámci odvolacieho konania pred krajským súdom zrušený ako nepreskúmateľný, pretože okresný súd „*nesprávne resp nedostatočne vyhodnotil dôkazy spôsobom uvedeným v § 2 ods. 6 Tr. por.*“.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už opakovane vyslovil, že k zbytočným prieťahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen nekonaním príslušného súdu, ale aj nesprávnou (neefektívnou) činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa na súd obrátil (II. ÚS 2/01).

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, začalo pred okresným súdom 25. februára 2000 a trvá už viac ako 11 rokov. Z uvedenej doby podstatnú časť tvoria obdobia, v ktorých v dôsledku nečinnosti okresného súdu dochádzalo

k zbytočným priet'ahom v predmetnom konaní (takmer 5 rokov) a konanie v tejto veci bolo navyše poznačené aj neefektívnou činnosťou okresného súdu.

S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného okresným súdom považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľov boli porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovatelia v sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 33 194 € ako protihodnotu utrpenej nemajetkovej ujmy, ktoré odôvodnili celkovou dĺžkou konania trvajúcou „*takmer 11 rokov, pričom počas tohto obdobia súd aj v rozmedzí piatich rokov nevykonal žiadny procesný úkon vo veci*“, ako aj s prihliadnutím na v konaní vzniknuté priet'ahy, ktoré neboli nimi zapríčinené, ako aj s ohľadom na samotný význam trestného konania.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľov, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi v I. rade sumu 2 000 € a sťažovateľom v II. a III. rade po 2 500 €. Priznané sumy zohľadňujú predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní, správanie sťažovateľov v konaní, ako aj ďalšie okolnosti tohto prípadu a s nimi spojenú ich nemajetkovú ujmu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľov nevyhovel.

4. Sťažovatelia prostredníctvom svojich právnych zástupcov žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré bližšie špecifikovali ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu a v prípade právnych zástupcov sťažovateľov v I. rade a II. rade aj vrátane DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, v zásade nie je oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2010 v konaní pred ústavným súdom predstavuje sumu 120,23 € a hodnota režijného paušálu je 7,21 €.

V súlade s týmito ustanoveniami možno trovy konania právnych zástupcov u sťažovateľov v I. a II. rade vyčíslit' ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd) vrátane režijného paušálu a DPH ($2 \times 120,23 \text{ €} + 2 \times 7,21 \text{ €} + 20 \% \text{ z } 254,88 \text{ €} = 305,85 \text{ €}$) a u právneho zástupcu sťažovateľa v III. rade bez DPH ($2 \times 120,23 \text{ €} + 2 \times 7,21 \text{ €} = 254,88 \text{ €}$).

Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy u sťažovateľov v I. a II. rade predstavuje spolu 305,85 € a náhrada trov konania u sťažovateľa v III. rade predstavuje spolu 254,88 €.

Ústavný súd právnym zástupcom sťažovateľov v I. a II. rade priznal odmenu v sume 305,85 € a sťažovateľa v III. rade v sume 254,88 €.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2011